

Universitätsbibliothek Paderborn

Historiae Ecclesiasticae Pars ...

HISTORIAE EC||CLESIASTICAE PARS || PRIMA, QVA CONTI-||NENTVR ||
Eusebij cognomento Pamphili Cæsareæ Palæ-||stinæ Episcopi lib. 10.||
Eiusdem de vita Constantini magni lib. 4.|| Oratio Constantini magni ad
sanctoru[m] cœtu[m].|| Oratio eiusdem Eusebij in laudem Constanti-||ni
magni ad trigesimum ...

Christopherson, John

[Köln], 1569

De Apphiano Martye. Cap. XIII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-29861

EVSEBII HISTORIAE

declalarunt eos, qui in vero Dei omnium rerum fabrica-
toris cultu gloriantur, violentas inmaniū ferarū incur-
siones, nequaquā formidaturos, Vnde profecto tum ip-
sum praesidem, tum illos, qui cum eo erant, in repentinā
admirationē traducētes, extēplo in carcerē cōtrudūtur.
Non multis diebus post, alii duo fuere in eorum nume-
rum ascripti: vnus, qui a serba & varia tormēta propter
fidei suæ confēssionē variis tēporibus ostentatam, antea
exhaustisset, Agapius nomine: Alter qui res ad corporis
vsum necessarias illis Martyribus subministrasset, Dio-
nyssi⁹ appellatus. Omnes isti, octo numero, vno die, nēpe
vigesimo quarto mensis Dystri, hoc est ad nonū Calen-
Aprilis in ipsa Cæsarea securi percussi obeunt. Per idem
tempus duo ex imperatoribus, quorum alter primum ac
summum imperii gradum, alter secundum post illum ob-
tinebat, ad priuatam quandam vitæ rationem se transtu-
lerunt. Atq; respub. languescere & ægra esse cœpit. Pau-
lo post, imperio Romano contra se dissentiente, bel-
lum graue & acerbū inter ipsos imperatores mutuō ex-
ciratur: neque seditio ac tumultus in ea commotus prius
sedatus fuit, quā pax aduersum nos in vniuersis orbis
partibus, quæ Romano paruere imperio, firma constitu-
eretur. Nam simul ac illa omnibus, instar lucis cuiusdam
ex tenebricosa & obscura nocte exorta fuit, communis
imperii Romani status iterum ad stabilitatem, amicitia,
& pacem restituitur, mutuamque concordiam, quam à
maioribus acceperat recuperauit. Verū de his rebus
copiosius differendi, est aliud tempus magis opportu-
num nobis reseruatum. Iam vero ad ea quæ sequuntur
pergamus.

De Apphiano Martyre.

CAP. XIII.

MAximinus Cæsar, qui suis ipsius viribus ac manu
imperium occupauerat, perspicua odii & impieta-
tis erga Deum animo suo tanquam naturaliter in-
sita & innata indicia, omnibus commonstrans persecu-
tionem magis generalem quā superiores imperatores
contra nos instituit. Proinde cum perturbatio & con-
fussio

fusio non exigua illa quidem, omnibus impenderet, & alii, in alia loca essent dispersi, seduloque periculum evitare studerent, & grauis commotio vbique passim peruaderet, quæ orationis & dicendi facultas ad diuinum amorem & libertatem in fidei in Deum cõfessione, beatæ Martyris Apphiani digne explicandam, satis idonea reperitur? Qui quidem in festo, quo gentiles Hecate sacrificare solent, omnibus Cæsareæ ciuibus admirabile suæ in Deum solum pietatis exemplar proposuit cõtèmplandum, neque tamen adhuc vigesimum ætatis suæ annum egit. Qui primum Beryti, quò liberalibus humanioris literaturæ disciplinis erudiretur (quippe fuit parentibus, qui mundi diuitiis affatim circumfluebant ortus) longo tempore commoratus, incredibile dictu est, quo pacto in tali tamque vitiosa & corrupta ciuitate, iuueniliu cupiditatum impetus penitus deuicerit, & neq; præ ætatis flore, quo iam corpus viguit, neque præ familiaritate & necessitudine adulescentulorum, quibus cum vixit, mores deprauatos combiberit, sed temperantiam amplexatus, modeste, sobrie, & piè secundum eam religionem, quæ est Christianorum propria, vitam traduxerit institueritque. Quod si patriæ illius mentionem facere oporteat, & illam ob istum generosum pietatis athletam ex ea editum ornare, hoc plane efficiemus, nec immerito. Si quis igitur Pagas Lyciæ non obscuram sane ciuitatem norit, inde hic adolescens ortus erat: qui post reditum à scola & institutione, qua fuisset apud Berytũ educatus, patre illius iam principatum totius patriæ occupante, vitæ consuetudinem, qua cum patre & aliis cognatis utebatur, propterea quòd illi neuiquam animum inducerent, vt secundum pietatis instituta vitã degeret, ferre nõ poterat, sed tanquam diuino spiritu correptus, & naturali quodam, imo cœlesti & vero sapientiæ amore inflammatus, altiora animo complexus, quàm quæ falsa & vmbatilis mundi gloria fert, blandis corporis lenociniis repudiatis, clam amicis & familiaribus suis aufugit: & nequaquam sumptuum, qui ipsi ad vitam necessario suppetere deberent, vllam curam habens, propter spem & fidem in Deum, fuit à diuino spiritu ad vram

Cata-

EUSEBII HISTORIAE

Cæsaream tanq̄ manu deductus: in qua martyrij corona,
 que est merces pietatis, ei preparata fuit. Dū erat nobiscū
 vnā ex sacris literis exiguo illo tēporis spatio, quo vixit,
 tantū percepit fructus, quantū à quoq̄ percipi poterat,
 & disciplina ad pie viuendū aptissima seipsum exercens,
 attentissime viam ad mortem muniuit. Quinetiam qua-
 lem vitæ exitum declararit, quis est, qui in eum intuēdo
 nō obstupesceret? Aut quotus quisq; rursus est, qui eius
 animi fidentiam, liberam mentis celsitatē, cōstantiam, &
 maximē omniū fiduciam, & conatū ipsum, in quibus argu-
 mēta veræ in Deum pietatis & feruentis spiritus, qui pla-
 nē supra hominē putandus est, perspicue apparuerūt, nō
 fama & auditione assecutus, optimo iure admiraretur?
 Nam cū tertio anno persecutionis nostræ, regnāte Maxi-
 mino, secūdus in nos ciceretur tumultus, & tyranni literę
 tū primū ad Vrbanū platæ essent, vt oēs cuiusq; generis
 & ætatis (magistratibus in quaq; ciuitate omni cura ac
 studio in eā rē iræcūbentibus) diis eorum immolarent, &
 præcones per totā vrbē Cæsareā viros cū vxoribus & li-
 beris ad idolorū delubra ex edicto præsidis conuocarēt,
 & tribuni itē quemq; ex scripto nominatim appellarent
 (vnde oīa loca inexplicabilibus miseriarū fluctibus re-
 dūdabant) Iste quē dixi Apphianus (nemine quid esset
 facturus ei cōscio) clā nobis qui in ædibus cum illo era-
 mus, clam etiā vniuersa præsidis cohorte, fidēti aīo ad
 Vrbanū iā sacrificantē accedit: atq; audacter & absq; for-
 midine eius dextrā præhendēs, extēplo ab immolando
 coercuit, prudēterq; admodū & grauiter cū diuina qua-
 dā animi cōfessione & alacritate ab errore desistere hor-
 tatus est. Nā parū rectū esse, vt vno & solo vero Deo re-
 licto, idolis & dēmonibus hostias offerret. Istud planē, vt
 videtur adulescētulus aggressus est diuina vi & potētia,
 ipsum ad hanc rē impellente, & per facinus ab illo admis-
 sum pene in aures omnium inclamante, tantum abesse vt
 vt Christiani, qui hoc nomen verē vsurpant, à pietate in
 Deum omniū aūthorē, qua semel sunt imbuti abducatur,
 vt nō modo minas, terrores, & oīa suppliciorum genera,
 quæ eosdē sequi solēt, strenue superēt, sed deinceps etiā
 magis fidēter loqui, & lingua ingenua ac neutiquā metu
 hāsitante

hæsitante, fidẽ libere cõfiteri, & si fieri posset, etiam per-
secutores ipsos & carnifices ab ignorationis cæcitate
auocare, & ad vnum solum Deum agnoscendũ impelle-
re audeant. Hac igitur de causa, iste de quo instituitur
oratio, cõfestim (quod verisimile erat homini in tali fa-
cinore deprehenso euenturum) à præfecti stipatoribus,
tanq̃ agrestibus belluis in eum furentibus dilaniatus, &
infinitis plagis toto corpore quas fortissime sustinebat,
excruciatu, ad tẽpus in carcerẽ cõcluditur. In quo vnũ
diem noctemq; vtroq; pede compedibus ad cruciatum
paratis, longe à se mutuo distento diuexatus, post die
ad iudicem educitur. Ac simul atq; compellebatur ad sa-
crificandum resistit, & summam animi tolerantia ad ærũ-
nas horredosq; dolores ferẽdos mõstrauit: adeo vt car-
nifices latera eius nõ semel atq; iterũ, sed sæpius ad ossa
vsq; & intima viscera dilacerare, plagas & verbera in os
& cervicẽ infligere pergerent, vti vultus eius verberum
vibicibus intumescẽs, ab iis qui illum probe & accurate
ante de facie nouissent, ne agnosci quidẽ amplius posset.
Verũ cum ne huic quidem dolorũ cumulo vlla ex parte
succuberet, tortores ex mādato præsidis, pedes lino tin-
cto oleo, eoq; incẽso obuoluẽtes, afflictarũt. vnde quan-
tos & quã graues dolores beatus ille exhauserit, mihi vi-
det nõ posse dicẽdo exprimi. Pervasit enĩ per carnes il-
lius easq; absumpsit, & in osciũ penetrauit medullas, vsq;
adeo vt totius corporis humor instar ceræ tabefactus li-
quesceret destillaretq;. Cæterũ ne in his quidẽ cruciati-
bus demisit aĩm, sic vt iam aduersarii & carnifices incre-
pibili eius tolerãtia, quẽ cõmunẽ hoĩs natura lõge supera-
uit, fere defessi essent: vnde rursus in vincula compingi
tur. Triduo post ad iudicẽ denuo productus, & eandem
pietatis cõfessionẽ liberẽ exprimẽs, licet iam deinceps
prope mortuus esset, maris tamẽ fluctibus submergẽdus
traditur. Miraculum autẽ quod statim post est consecu-
tum, si à nobis cõmemoretur, verisimile est nullam fidem
habiturum, apud eos præsertim, qui eandem oculis mi-
nimẽ ipsi conspexerint: at licet homines vix fidẽ illi ad-
hibituros satis intelligamus, ratio tamẽ nõ patitur, quin
omnino rẽ vt gesta erat scriptis p̃damus: quippe cum oēs
(vctẽ

EUSEBII HISTORIAE

(verè dixerim) qui Casaream incolunt, eiusdem testes habere videamur. Nulla enim aetas Cæsariensium ab isto admirabili spectaculo abfuit. Simul atque igitur sanctissimum illum & beatissimum Christi martyrem mediomari, vt illis videbatur, in profundissimos vortices coniecerant, ex improviso tanta procella, non vñtata illa quidem, tanta etiam turbatio, non per mare solum, sed per vniuersam continentem se diffundebat, vt cum terra, tum tota ciuitas, eius impetu & violentia concuteretur: atque vnà cum isto mirando & repentino terræ motu, ipsum mare martyris cadauer, vtpote tam sacrum pondus sustinere non valens, ante portas ciuitatis eiiceret. Eiusmodi igitur sunt res gestæ sancti Apphiani, qui die Parasceues, hoc est secundo die mensis Xanthici, id est, ad quartum Non. Aprilis, martyrio occubuit.

De Vlpiano & Aedetio Martyribus.

CAP. XV.

Eodem tempore, iisdemque ferè diebus, in ciuitate Tyriorum adolescens nomine Vlpianus, post acerbissimas plagas, & verbera grauissima, in pellem bubulam iam nuper extractam cum cane, & aspide inuolutus, præceps in mare deiicitur. Quapropter videtur mihi merito post res Apphiani in martyrio gestas, in sermone nostro recensendus. Non longo tempore post Aedesius non solum Apphiani secundum Deum, sed etiam secundum sanguinis coniunctionem ex patre germanus frater, germana ferè & similia cum illo tormenta perpessus, post infinitas fidei confessiones, post diurnas vinculorum afflictationes, post latam à præside sententiam, qua ad metalla in Palæstina erat damnatus, post vitæ rationem quum pallio vestitus, more Philosophi (etenim plus politioris eruditionis, plusque cognitionis in Philosophia fuerat quàm frater adeptus) sanctissime traduxerat, tandem cum iudicem in vrbe Alexandria sententiam de Christianis pronuntiantem videret, & plus æquo in eos furentem (quippe viros interdum graues & modestos variis ignominia notis affecit, interdum & mulieres